

EPISTOLÆ TURCICÆ

ET

NARRATIONES PERSICÆ

EDITÆ AC LATINE CONVERSÆ

A JOH. URY.

ACCEDIT

A P P E N D I X

De Literarum apud Persas inter se permutatione.

O X O N I I,

E T Y P O G R A P H E O C L A R E N D O N I A N O.

M D C C L X X I.

فتح نامه بغداد در

جناب جلالت ماہم عون و عنایت حضرت رب العالمینہ توکل
 و معجزات کثیرة البرکات سید المرسلینہ توسل ایله سعادت واجلال
 و دامن اقبال و عسکر دریا مثال ایله دار السلطنیة العلیة
 محمیة قسطنطنیة دن دھضت و قزلباش کفر قاش دن اخذ
 وادتقامہ نیت قلعة بغداد داخل و قبضہ قوت قاہرہ فتح
 نصرتہ حریمت ایدوب قطع منازل و طی مراحل ایدرکی جیوش
 دریا جوش عدو انتقام و جنون سروش رعد خروش قضا سهام ایله
 اشبو ثمان و اربعین و الف رجبیک سکرنجی کونی رایات فتح ایات
 ایله صحرائ بغداد داخل و نزول اولنوب دشت و صحرائ نصیب
 اوطاق کردون قباب و خیمہ لشکر کواکب حساب ایله مالامال
 اولوب همان اول کیچہ مترسہ کرلمک بایندہ فرمان قضا جریانم
 صادر اولماغیله کیچری قولدریم و بلوک خلقی و سایر عسکر نصرت
 شعارم قانون سلطنت دھونم اوزرہ مترسہ کیروب طرف برہ اولان
 قراکو قیون امام اعظم قیوسندہ کلنجه قلات ادرقات حصار بغداد
 کرکی کبی محاصره اولنوب هر طرفدن صاعقه گرانار طوبلر ایله
 نوکیلوب و اتشبار توفنک فندقلری دشمن باشنه طولولر کبی یاغدریلوب
 و شاه کہ راه شیاطین ضلالت پناهنک کزیدہ و سختماری و جملة
 سازندران توفنک اندازی نرت خان فکیت دشاندیلہ عسکر انجم
 شمار نصرت کردارمہ مقاومت ایتملری امنیہ سیلہ قلعة بغداد
 قیوب وار مقدورین صرف ایتملکہ ملاعین خاصرین دخی اظهار
 جلالت و بر قچ کون حرب و قتالہ بزل قدرت کوسدروب و لکن عون

EPISTOLÆ TURCICÆ.

Epistola expugnationem Bagdadi annuncians.

AUGUSTUS ego, gratia summi rerum Arbitri ac ope fretus, uberrimisque Principis Prophetarum miraculis confusus, prospere ac fortunate, avibusque secundis, postquam ab excelsa, imperiali sede, inclyta Constantinopoli, cum exercitu æquori consimili, discesseram, deque Persis impiis pœnam et vindictam, intra munimentum Bagdadense, sumere decreveram; atque capulo me potentiæ domitricis ac victricis totum devoveram: itinera contrahens ac per compendia procedens, copiis maris instar horrescentibus, hostem vindicantibus, ac militibus angelum tonantem, fati sagittas vibrantem, exprimentibus, stipatus, anno hoc millesimo quadragesimo octavo, die mensis Regjeb octavo, territorium Bagdadense, cum vexillis victoriosis, intravi, ac illic castra posui. Postinde, ubi tentoriorum cœlorum convexitates referentium, tabernaculorumque castrensium stellas numero æquantium, erectione, agri et campi erant referti, eadem ipsa nocte, mandato meo fatipotente, de aggeribus ingrediendis, emanante: milites mei prætoriani, cohortesque legionariæ, ac reliqui globi victoriosi, aggeres, juxta præscriptum imperiale meum, ingressi, urbem Bagdadensem, a tenebrosa porta, quæ in silvoso est tractu, ad supremi Antistitis portam usque, arctissime, prout opus erat, obsessam, tormentis fulminantibus undique impetivere, atque ignifluarum bombardarum glandes, super capita hostium, grandinum instar, pluere fecere. Interea Rex devius, diabolorum verditissimorum electus et selectus, atque omnium Mazenderanorum sclopetarius, quatuor infelices simul Chanos, sperans se, exercitui meo immenso, victorioso, eorum solertia resistere posse, in propugnaculum Bagdadi immisit; atque ipso cunctas suas vires exerente: execrandi

عنایت رب العالمین و امساک روحانیان چهار یار کریم ایلده دسیم
 فتح مبین وینصرکی الله نصره عزیزا مهیبتی عسکر اسلام اوزرینه
 ریزان اولمغله اوج یردن داغدر کیمی طیراقلر سوریلوب ماه شعبان
 المعظمک طقوزنجی کونی خندقدر قلعه لره برابر طیراق ایلده طولوب
 دلیران شجاعتی شعارکی کوندن کونده هیبتی وجلانقلری زیاده
 واعدای خاکسارکی خوف و خشیتلری کمدکچه از زیاده اولوب
 وبالجمله اوتوز طقوز کون دوکیلوب ماه شعبان المعظمک اون
 سکرنجی کون جمعه کونی عسکر اسلام نصرت انجاسم کلبانک
 محمدی ایلده حصاره یورویوب طشره قلعه داخل اولوب فاقتلوهوم
 حیث وجدتموهوم و فتنجه بولدقلری قزلباشی سیوف عدو انتقام ایلده
 داخل خلقوم حکیم ایتدکلرنده قلعه ده اولان خاندلرن بکماش
 خان امان دیو ناله کنان وشمشیر وکفن بر کران قلعه دن
 چیغوب رکاب همایونده جبین سای اطاعت اولماغیله امان ویریلوب
 لکن ملایعین خاصرین چقمقدن ترون ایتمکله ایرته سی کون عسکر
 اسلام عدو انتقام و سیوف برق التماع دشمن التجاج ایلده اوزرلرینه
 هجوم ایدوب زمان یسیره اوتوز بیکی مقداری قزلباش طعمه بر
 شمشیر اولوب جمله خانداری قید سلاسل ایله رکاب همایونده
 کتوریلوب بکماشه مقدم لانتقان ایتمکله مظهر عاطفت علییه پادشاهانم
 اولوب قلعه بغداد توابع ولواحق ایلده مهالک محروسه کما فی
 الاول ملحق اولماغیله بو فتح عظیمک ادبا و اعلامی روشنایی بخش
 چشم اسلام و موجب شانمانی کافه انام اولمق ایچون قدوت
 الامثال و الاقران خلیل اغا زید قدره امر شریفمله ارسال اولنمشدر
 وصول بولدقده تمهید شکر و سپاسدن صکره قلعه وقله لرون طوبلر
 و توفنکلر ایتدروب و سوق شهری معتان قدیم اوزره طوشانوب ادواع
 شنلک و شانمانیلر ایتدروب صلحا وعبان وعبید واران دوام عمر

quoque obsessi animum sumserunt, perque aliquot dies, se, in pugna et cæde, indefessos exhibuerunt. Verum gratia cunctarum rerum Domini ac favore, quatuorque sanctorum selectorum Sociorum auxilio, quia favonius victoriæ hoc in oraculo expressæ: *et adjuvabit te Deus adjumento egregio*, adversus metum exercitus orthodoxi, erat effusus, terra ex tribus locis, tanquam montibus, asportata, atque die magni mensis Shaban nono, fossis contra mœnia humo impletis, ut bellatorum fortissimorum formidabilitas et alacritas, de die in diem, aucta est: ita hostium abjectorum pavor et terror, magis ac magis, increvit. In summa, oppugnatione per triginta novem dies continuata, die magni mensis Shaban decimo octavo, qui veneris erat dies, milites orthodoxi, victoriosi, cum exclamatione Mohammedica, urbem irrumpentes, propugnaculum sunt a foris ingressi, atque omnes Persas, in quos incidebant, secundum oraculum: *occidite illos ubicunque inveneritis illos*, ensibus hostem castigantibus, in inferni fauces intrudere. Hoc ita factò, ex Chanis, qui in arce erant, unus, nempe BACTASH Chan, quod obtinendæ securitatis ergo, cum gemitu, gladioque ac sindone ferali collo appensis, exiret ex arce, atque Stapiis imperialibus meis frontem applicaret obedientiæ, est veniam nactus: at maledicti obsessi in exeundo quia tergiversabantur, die sequenti, cum exercitu veræ fidei, hostem ulciscente, ensibusque fulminis instar micantibus, inimicum secantibus, irruens in illos, intra exiguum tempus, triginta circiter Persarum millia, mucroni in pabulum dedi. Chani omnes catenis vincti, erant, ad Stapias imperiales meas, adducti: BACTASH, jure affirmatæ antea ei spei, est, in excelsam, augustamque gratiam meam, receptus. Cum itaque urbs Bagdad, cum omnibus suis appendicibus, illique annexis locis, ad inclyta regna mea, sicut prius, est adjuncta, præclaræ ut hujus victoriæ significatio et annunciatio, gaudium, in orthodoxæ Religionis oculis, excitet, atque lætitiâ, in omnibus mortalibus, creet: parium æqualiumque suorum exemplar, CHALIL AGA, cujus crescat conditio, mandato imperiali meo, ablegatus est. Hinc ad illius adventum, laudato Deo actisque ei gratiis, tormenta et bombardæ, ex munitionibus ac turribus, displodantur atque foro urbis, ritu prisco, condecorato, variæ hilaritates ac festivitates ce-

ونولت وقيام شوکت سلطنتم نعاينه مداومکي کوستر لر شه ویدله
 بلار علامت شریفه اعمان قلار

باباسندن اوغلوئه مکتوب در

عزقلو اوغلوئمز محمد اغا حضورکزه فوق الحد نعالر اولندقدن
 صکره انها اولنان اولدر که حالیا مکتوبکز ایله انمکز مکتوب
 بک کندی وارسال ایتموکز درتیوک اچه کلوب واصل اولدی
 وروزنامه دفترینه برلو برده کچوروب روزنامه تذکره لرین الیودروب
 انمکز مکتوب بک ایله ارسال اولندی و مکتوبکزه فلان یروکی
 خدمتین یوقلیوب الیودره سز دیو تحریر اولنمش واروب یوقلدق
 دخی ویرلماش لکن بر وجه پیشین اوچیوک اچه طلب ایدر لر
 امدی مکتوب واروب وصول بولدقه خدمت المق مران ایدرسک
 علی العجله اوچیوک اچه ارسال ایلیه سز که پیشین ودروب
 انوک دخی تذکره لرین الیودروب ارسال ایلیه ور و دخی حین
 تحصیلده اولجانبده کرک برلوندن وکرک یباشچیدن سیره مادی اولور
 کسه وار ایسه اسم و رسملری ایله یازوب بو جانبده اعلام ایلیه سز
 که بو جانبده اندروکی تدابروکلری کوریلور و بو جانبده ده زمان توجه
 ایدرسز بر قچ کون مقدم بر انمکز ارسال ایلیه سز که سیزوک ایچون
 بر مد بصر برچکز تداروک اولنه باقی همیشه نایم وقایم بان بر ب البعان

اناسندن اوغلوئه مکتوب در

کوزم ذوری جان عزیزم عزقلو جگر کوشم محمد اغا حضور
 شریفکزه یوز بیگ حسرت اشتیاق و نجه فرقت ایله نعا کولدرن
 و ثنا سنیلدرن حدن بیرون وقیاس دن افزون ایمار و نهار

lebrentur; pii denique ac religiosi, servi que ac liberti, pro vitæ prosperitatisque perennitate, atque Majestatis meæ imperatoriæ stabilitate, sint in precibus assidui. Ita sciant, signoque imperiali fidem præstent.

Epistola a Patre ad Filium.

FILI mi carissime, MOHAMMED AGA! Quod conspectui tuo, post factas innumeras prosperitatis apprecationes, significatur, est hoc. Nuncius nempe tuus, MAHMUD BEGH, se huc, cum literis tuis, jam appulit, atque quater centena asprorum millia, quæ misisti, pervenere: iis vero, in tabulas accepti et expensi, debito justoque ordine, relatis, exhibitas rationum syngraphas, per nuncium tuum, MAHMUD BEGH, dimisi. Quod ad vacuum attinet munus, de quo scribis, illud ut pericliter, tibi que comparem; periclitatus lubens sum: at, nisi ter centenis asprorum millibus in antecessum persolutis, obtineri nequaquam potest. Itaque, acceptis his literis, munus emere si voles, ter centena asprorum millia, sine cunctatione, fac adsint, ut, in antecessum traditis, dem et mittam illorum quoque syngraphos. Insuper, dum efficeretur id, si quis, isto in tractu, seu indigena reperiatur seu advena, qui tibi se opponat, consignatis nomine et qualitatibus ejus, me certiolem facias; hic enim, contra eos, quæsiturus remedium sum. Denique Hominem certum, diebus aliquot ante, mittas, quam iter huc convertas, locus ut aliquis pro te, uno comprehensibilis aspectu, ornari queat. Cæterum, per Deum, etiam atque etiam vale.

Epistola a Matre ad Filium.

LUMEN oculorum meorum, cor meum dilectissimum, anima mea carissima, MOHAMMED AGA! Sparsis et oblatis, haud absque centum mille absentia longæque separationis suspiriis, nobili tuo conspectui, terminum excedentibus persalutationum, atque

ایتمو کردن صکره حق سبحانه و تعالی مبارکی و جون شریفگن
خطان محفوظ ایلیمه امین بیت

اولاسن دولت عزتده دائم
دخی عزتده هم رفعتده قائم
یمان یل اسمیه اوستکده جاتا
دوراسن تا ابد دورن قچه ندیا

فکواسنجه دنیا لر دورن قچه وار اولاسن بحق سید المرسلین
وبعدہ بیت

اولورسه بحر لطفکینه پر جوش
کلورسه خاطره بو زار و دیهوش
صوررسک حالمی الحمد لله
دعاکي ایلرم شاهد در الله

مقتضاسنجه اکرکه دریای لطف مکرمت مابکز جوش و خروشه
کلوب بو کیجه و کوندز حسرت نار فراقکون چکر پریان واشتقیاقکون
دیده لری نالان و کریان اولان درمنند والده کز احوال پر ملالندن
نره و شمه تفحص شریف ارزانی بیوریلورسه لله الحمد والمنة و جون
خاک الوندوز دایره صحته موجود اولوب روز شب سنتی دیارمز حق
جل و علا درکاهنه کشانه ایلوب تمنامز بونر که بو مرغ جان قفس
تندن پرواز ایتمه دن دنیا کوزیله مبارکی دیزار شریفگن کورسک
میسر ایلیمه امین و دخی مکتوب شریفگن کلوب واصل اولدی مکتوبکز
کوروب زیارت ایلدکده مضا سیزی تفرج ایلدش قدر صفا اولندی
حق سبحانه و تعالی حضرتلری هر یرنه معین و ظهیریکز اولامین
وبعدہ مکتوب شریفگن تکریر اولندوغی اوزره ارسال ایتموکن
هدایایی یرلو یرنه تبلیغ ایلدوکمزنه زچانه سیله حض اولنوب مقبوله

numerum superantibus benedictionum, rosis ac hyacinthis : Deus
T. O. M. Personam tuam eximie faustam, a peccatis, conservet.
Amen. Distichon :

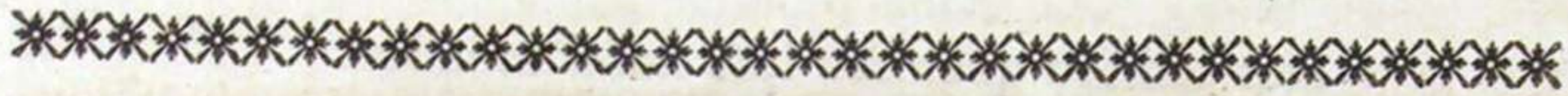
Spires in prosperitate ac felicitate semper,
Inque gloria ac magnificentia constanter :
Ventus nulla ex parte afflet te molestus,
Stes tamdiu quamdiu ipse stabit mundus.

Juxta illud, sis et tu, quamdiu durabunt orbes, per Deum Prin-
cipis Apostolorum, salvus, &c. Distichon :

Mare si gratiæ tuæ æstu sit adhuc fervens ;
In animum si incidat hæc gemens et demens ;
Si quæras quo valeam pacto : Deo laus,
Fausta me precaturam esse, testis est Deus.

Ita et ego, benevolentiaæ tuæ summæ si fluctuet pelagus ac æstuet,
deque matris tuæ afflictæ, cujus cor, ab ignis absentiaæ tuæ ardore,
noctu diuque torretur, ac oculi, ex desiderio tui, lacrymant et
flent, rebus tædii plenis, particulam minimam atomumque, scif-
citatione honorifica, dignam æstimes : gloria Deo ac laus, terrena
constitutione mea in salutis existente circulo, die nocteque ab ex-
celso gloriosoque Deo, supplices ad aulam ejus tendendo manus,
petitura hoc sum, ut, antequam animæ avicula avolet ex corporis
cavea, faciem tuam eximie felicem, una cum bonis tuis, videre
concedat. Amen. Literæ tuæ suavissimæ jam porro allatæ sunt :
visæ eæ ac perlectæ tanta me perfuderunt voluptate, ac si te fuissẽ
omnino contemplata ; sacrosancta divina Majestas protegat te om-
nibus in locis ac adjuvet. Amen. Et dein, quæ misisti munera,
cum, ad sua quæque loca, prout ordinatum in literis tuis præstan-
tissimis erat, detulissẽ : accepta illa jucundissimo ac gratissimo
animo sunt ; ea Deus tibi rependat. Ab insigni itaque bonitate

کچدی حق برکات و درسون و جناب شریفکزن منرجونرکه بو جانبه
 اینده ورونده واقع اولدقچه مکروب شریفکزن ایله صحت اخبارکز
 اعلام ایلمکدن خالی و بو قلبن ویرادهمزی دست لطفکله معمور ایلمدن
 بری اولمیه سنز باقی همیشه عمر و دولت دایم وقایم بان بررب العیان

حکایت

اورده ائد که در ولایت مصر پادشاهی بون بغایت متکبر و جنبار
 که ببخت آزمای موسوم بون روزی جمعی از تجار ذرن او رفته
 قظلم نمودند که در حدود این دیار دزدان خونخوار بسر راه
 آمده اموال مارا غارت کردند پادشاه از خواص تفحص آن امر
 نموده گفتند که در فلان بیابان حصار هست در غایت استحکام
 و چهل مرد شجاع در انجا بسر میبردند و سردار ایشان شخص هست
 ساندوح نام که اسفندیار را بیان حمله چون سپید بر آتش نشاند
 و مدتیست که این طایفه دران حصارند بخت آزمای وزیر را
 فرمود که با فوجی از سپاه متوجه آن طرف شده شر دزدان را
 رفع کند وزیر گفت چنان کنم اگر خداوند تعالی نصرت ارزانی
 فرماید بخت آزمای ازین سخن در خشم شده گفت مشتبی
 دزد را با شاهان چه قدر باشد که تو اتمام فهم ایشان را بنصرت
 خداوند حواله میکنی وزیر گفت ای ملک نصرت و ظفر بکثرت
 حشم و لشکر دیست بلکه باران تقدیر ملک قدیر است بخت
 آزمای بانک بیروی زده فرمود تا او را بند کردند و گفت من بروم
 و ایشان را بیاورم و سیاست نمایم هر چند خدای مرا نصرت دهد

tua speratur fore, ut, quotiescunque fueris per viatores occasionem nactus, tuis me literis nobilissimis, de incolumitate tua, certiozem reddere, atque cor meum desolatum, manu benevolentiae tuae, colere, minime intermittas. Cæterum vita tua et prosperitas, Deo favente, sit perennis ac perpetua.

NARRATIONES PERSICÆ.

Narratio.

REFERUNT, regno Ægypti regem quendam præfuisse, superbum valde ac elatum, qui nomine BACHTAZMAI salubatur. Illum, die quodam ex mercatoribus aliquot, accesserunt, et conquesti sic sunt: sanguinarij latrones, in regionis hujus finibus, intercluso itinere, bona nostra diripere. Rex, ea de re, ex intimis, percontatus est. Hi dixere: in tali et tali deserto castellum est quoddam firmissime munitum, atque inibi quadraginta viri fortes degunt, duxque illorum est aliquis nomine SANUH, qui ASFANDIARUM, impetus vento, haud secus ac rutam, in flammam proturbaret; et dudum sunt turba hæc illo in castello. BACHTAZMAI veziro, ut, cum certo militum globo ad tractum illum profectus, importunitatem prædonum comprimeret, mandatum dat. Facturus ita sum, ait vezirus, Deus excelsus si auxilio fuerit adesse dignatus. BACHTAZMAI ira, ex hoc dicto, succensus, quænam est, inquit, pugno latronis, cum regibus, potentia, quod tu, illorum extinguere famam, Dei committis auxilio? O rex, reponit vezirus, auxilium et victoria, non in famulitii multitudine et exercitus, sunt posita, quin potius, in decreti Domini omnipotentis arbitrio, consistunt. BACHTAZMAI increpatum eum compedibus mandavit, ac dixit: iturus ipse sum, illosque adducturus ac castigaturus, licet non opituletur mihi Deus.

فقلست که بخت آزمای هر چند متعاقب یکدیگر لشکر بر سر ایشان
 میفرستاد و از ایزد تعالی نصرت نمی طلبید ساندوح به معاونت رب
 العالمین ایشان را منهزم میساخت تا آنکه بخت آزمای خون
 آمد و او نیز مثل یارانش روی بفرار نهاد و چون لشکر بدر
 حصار رسید ساندوح بایاران خون گفت اگر در محاربه تقصیر کنیم
 بیگمان گشته که گرییم صلاح آنست که توکل بر عنایت الهی کرده
 بهیات اجتماعی متوجه خصم گردیم تا اگر گشته گرییم منسوب
 بتقصیر نباشیم و بیکبار از حصار بیرون آمده حمله بردند و حشم
 ملک مصر روی بهزیمت نهادند هر چند که بخت آزمای نعره زد
 که شرم ندارید که از پیش نرزی چند میگریزید بسخن او التفات
 نکردند ناچار او روی در بیابان نهاد در دامن کوهی بصومعه
 رسید باستغفار مشغول شد و گفت الهی دانستم که با عون و نصرت
 تو موران بر شیر غالبند و به معاونت تو شیران زبون مورند
 و بعد از چهل روز که ناله و زاری نمود آوازی شنید که توبه تو
 قبول شد بر سر ملک خون رو در ان ایام ساندوح ملک مصر را
 در تصرف آورد بون با فوجی از عساکر بطلب بخت آزمای میرفت
 درین اثنا بخت آزمای او را پیش آمده چون امرا و سپاه پادشاه
 خود را دیدند بیوقوف همه پیاده شدند و خدمت کردند و ساندوح را
 بایارانش گرفته مقید و مغلول ساختند بخت آزمای بر تخت نشسته
 بار عام داده گفت من اعتماد بر خزانه و سپاه کرده پای از حد
 خون بیرون نهادم تا رسید بمن آنچه رسید و چون عنایت ازلی
 مرا دریافت طریق رشاک یافتم اکنون مرا خدا شناس گوید که
 بخت آزمای

Relatum sic legitur. Quotiescunque BACHTAZMAI, contra illos, manum, per vices, unam post alteram, misit, et a Deo excelfo auxilium non petiit: SANUH, ope Dominatoris rerum, eos in fugam egit, ita ut, BACHTAZMAI ipse pedem retulerit, atque ille quoque, sicut ejus socii, fugæ se commiserit. Nempe, cohorte ad portam castelli adveniente, SANUH socios suos, hunc in modum, acuit: in depugnando si fuerimus timidi, erimus, haud dubie, cæsi: consilium est istuc, ut, fiduciam, in benevolentia divina, collocantes, hostem, vultu intrepido, invadamus, ita ut, cæsi si fuerimus, ignavi ne deputemur. Tum, simul et semel castello egressi, impressionem dedere: et milites regis Ægypti fuga se abstulere. Etsi vociferatus BACHTAZMAI est, nonne erubescitis, inquires, quod, a tot latronum conspectu, fugam capeffitis: dictum ejus nullo numerarunt loco. Miser ille, desertum versus fugiens, ad quoddam in montis cujusdam radice coenobium pervenit, ac culpæ precibus eluendæ vacans, sic erupit: Deus, non latet me, formicas, cum auxilio et ope tua, leoni prævalere, contra, sine præsidio tuo, leones invalidæ formicæ similes esse! Hinc, elapsis quadraginta diebus, quibus clamore ac fletu cuncta complevit, hæc ad aures ejus venit vox: pœnitentia tua est accepta, ad tuum recipe te regnum. Per id autem temporis, SANUH, postquam regnum Ægypti in suam redegerat potestatem, cum certo ex copiis agmine, ad quærendum BACHTAZMAI concessit: BACHTAZMAI interea sese ei obviam tulit. Ubi duces et milites regem viderunt suum, omnes prompte in pedes defiluere, ac ad nutum ejus se convertentes, SANUHUM, cum sociis suis, captum, manuum vinculis ac pedum constrinxere. BACHTAZMAI in throno collocatus, venia omnibus concessa, dixit: ego gazophycio et militia confusus, pedem extra terminum posui meum, usque dum accidit mihi id quod accidit; cum itaque ex gratia Æterni, quæ me invisebat, rectam inveni viam, me nunc CHODASHENAS *Deo addictum*, non BACHTAZMAI *Fortunæ assuetum*, vocate.

حکایت

آورده اند که روزی هارون الرشید بشکار رفت پیری را دید که
 درختی گردن کان میکاشت هارون از حرص او عجب داشته اسپ پیش او
 راند و گفت که ای پیر ترا چند سالست گفتی چهار سال فضل
 بن ربیع باندک بر پیر زده گفت که چرا در خدمت امیر المومنین
 دروغ میگوی گفت دروغ نمیگویم چه عاقلان دانند که عمری که
 در زمان سلطنت بنو امیه گذشته آنرا در حساب عمر نتوان
 شمرد و همچنین در زمان سفاح و منصور بجهت خون ریختن
 بسیار و ترس و وهم بیشمار که بر خلایق مستولی بود داخل
 زندگانی نتوان گرفت و آنچه از عمر حساب توان کرد چهار سالست
 دو سال در زمان خلافت مهدی و دو سال در دولت امیر المومنین
 هارون را این سخن خوش آمده هزار دینار باو انعام فرمود چه
 رسم وی چنان بود که هر شخص که او را سخنی خوشحال سازد هزار
 دینار بوی دهد آنکه از پیر پرسید که این درخت کی ببار آید
 تا تو از میوه آن بهره مند گردی پیر گفت که دیگران کشتند
 ما خوردیم و ما میکاریم که دیگران بخورند هارون گفت که احسنت
 و هزار دینار دیگر به پیر بخشید پیر گفت که عجب حالتیست که
 هر درختی که ازین نوع بکارند بعد از بیست سال ازان بر خوردند
 و من امروز کشتم و بعد از آفتاب عنایت امیر المومنین هم ازان بر
 خوردم هارون فرمود تا هزار دینار دیگر به پیر دادند و اسپ رانده
 روان شد و با فضل گفت که اگر با این پیر مکالمه نمودی زر
 بسیار از ما بستی

Narratio.

REFERUNT HARUN ALRASHIDUM, cum, quodam die, venatum ivisset, quendamque ætate gravem, qui nucem juglandem ferebat, vidisset: de industria ejus miratum, æquum suum ad ipsum citasse, ac dixisse: O senex quot tibi sunt anni? Quatuor, inquit ille, anni. PHADHL BEN RABÎ, invectus in senem, ait: eccur, dum circum imperatorem Fidelium es, mentiris? Minime mentior, reponit ille, namque norunt sapientes, ætatem, quæ durante filiorum OMMIÆ imperio effluxit, in rationem ætatis non posse referri; prout nec illam, quæ sub SAFFAH et MANSUR acta est, ob frequentem sanguinis effusionem, terroremque ac pavorem ineffabilem, qui mortales cepit, posse pro vita capi. Illud itaque, quod numerari de ætate quit, anni sunt quatuor: anni duo in chalifatus MAHADI tempore; anni duo in imperatoris Fidelium dominatu. HARUN, effatum hoc maxime probans, mille aureos nummos gratificatus ei est; talis enim apud illum obtinuit mos, ut, quicumque bonum sibi proferret dictum, mille nummos ei aureos daret. Tunc quærebat de sene: quando arbor hæc futura gravis est, tu ut fructuum illius particeps esse queas? Quod alii severunt, occurrebat senex, nos edimus, et quod nos seminamus, alii edent. HARUN, acute dixisti, inquit, mille iterum aureos nummos largitus seni est. Miranda est res, pergit senex, quod de quaque arbore, quæ ex hac seritur specie, fructum post viginti edant annos: ego vero hodie sevi, atque de ea, sole gratiæ imperatoris Fidelium fota, fructum etiam edi. HARUN, postquam mandavit, ut mille denuo seni darentur aurei nummi, concitato equo abiit, ac PHADHLO dixit: si colloquere cum sene hoc, multum a nobis tolles pecuniæ.

حکایت

آورده اند که روزی ابو جعفر منصور عباسی از درما خون پرسید که شما عیبی در فرزند من مهدی می بینید گفتند او عیب ندارد مگر اینکه محبوب دلها نیست ابو جعفر چون این سخن شنید ضیاع و عقار مردم را بجزور و ستم گرفته با قبایجات املاک مسلمانان بمهدی سپرده گفت که بعد از فوت من خداوندان اموال و اسباب را طلب نموده حق ایشان را باز ده و التماس دمای تا مرا حلال کنند چون منصور متوفی شد مهدی در ابتدا سلطنت خون افتداح برین مظالم کرده اموال و املاک مظلومانرا بایشان دان بجهت آن محبوب دلها گشته خلائق صحبت وی را در دل جای دادند

حکایت

در تاریخ هند مسطورست که چون فور بر تخت سلطنت نشست شوکت و عظمت او پیشتر از سلاطین ماضی شده اکثر ملوک هند سر بر خط فرمان او نهاده در ربه اطاعتش آمدند او را چند وزیر بون از انجمله یکی که در غایت فراست و کیاست بون و در جزویات و کلیات مشار الیه دست دیکرادرا از ان عمل کوتاه ساخت روزی وزرا و براهمه در دفع او اندیشهها کردند رقعہ از زبان پدر فور که مدت بیست سال بون که فوت شده در قلم آورده خط او را تقلید نموده مضمون آنکه فرزند عزیز فور بداند که مرا درین موضع که محل خاموشادست و مقام مدحوشان از تنهای وحشتی تمام است و چون با وزیر اعظم همیشه موافقتی داشتتم التماس آنکه آن فرزند او را بجای ما فرستد تا از صحبت

Narratio.

REFERUNT, ABU GIAFAR MANSUR ABBASITAM, die quodam, de compotoribus suis quæsiisse : num vos, inquit, aliquod, in filio meo MAHADI, cernitis vitium ? Vitium ille non habet, respondebant ii, nisi isthoc, quod cordibus haud fit carus. ABU GIAFAR, ubi hoc audivit verbum, agros hominum ac fundos, vi et injuria occupavit, possessiones Mufulmannorum, cum syngraphis, MAHADIO dedit, ac dixit : defunctus postquam ero, dominis opum ac facultatum convocatis, quod ipsis debetur jure, restitue, illosque, mihi ut ignoscant, roga. Exstincto itaque MANSUR, MAHADI primordium dominationis suæ ingressus, ini- que partas opes ac patrimonia, ipsis injuria laceratis, reddidit. Ob hoc, carus cordibus est factus, et homines in animo, ad amandum ipsum, locum concessere.

Narratio.

IN Chronico Indiæ literis consignatum est, quod, quando PHUR, summa imperii obtenta, grandior ac formidabilior, quam pristini principes, evasit : plerique Indiæ reges, sese ad mandati ejus nutum fingentes, ingressi in obedientiæ ejus vinculum sunt. Plures illi Veziri fuere. Ex illorum numero unum, qui incredibili sagacitate pollebat ac perspicacitate, quique in rebus privatis ac publicis ad rationis leges revocandis, alios longis post se relinquebat parasangis, Veziri et Brahamani, quodam die, animum induxerunt tollere. Ii nomine patris PHURI, qui exstinctus viginti ante annis est, epistolam texuere, imitatione manum ejus exprimentes. Argumentum illius : *Filius PHUR carissimus sciat, meum, hoc in loco, qui silentium est receptus, atque ex horrida solitudine stupentium omnino statio, desiderium esse istud, quo, siquidem cum supremo Veziro semper familiaritatem habui, ad nos, illius ipsius filium, mittat ; ut, afflictus solitudinis status, per suavissimum ejus consortium, relevetur.*

فیض لزوم او ممکنت تنهایی مرتفع کردن و این رقعہ بیکی از خواص
 فور دادند تا وقتی خواب آن را بر بالین او نهاد آن شخص
 بفرمودہ عمل نمود روز دیگر کہ فور سر از خواب بر داشت رقعہ
 بر بالین خود دیدہ چون مطالعه فرمود خط پدر خویش دیدہ
 وزیر را طلب نمود و گفتی کہ ترا اختیار سفر آن جهان باید کرد
 وزیر خرمی و بشاشتی کردہ دانست کہ این معنی غنچہ تزویر
 حسان است اندکاه فرمود کہ در صحرای هیزم جمع نمودہ جمعی از
 نقابان چابکدست را فرمود کہ از خانہ او نقبی زنند چنانچہ از
 میان ہیمنہ بیرون آوردند پس آتش در انہیمنہ زدند وزیر با پادشاہ
 وارکان دولت بکنار آتش آمدہ فور باو پیغامها داد کہ چون
 بخدمتی پدرم رسی این سخنان بدو رسان وزیر بکنار آتش آمدہ
 جستہ خود را در میان آتش انداخت و در آن سوراخرا استوار ساختہ
 بخانہ خود رفت و مدت چهار ماہ متواری بود و بعد از آن بخدمتی
 پادشاہ رفتہ رقعہ در او برد کہ خط پدر فوررا تقلید نمودہ بود
 مضمون آنکہ چون امور ترا تمام نمودم داشتم کہ بملک بی
 وجوہ وزیر اختلال راہ مییابد اورا نزد تو فرستادم میخواهم کہ
 فلان و فلان از براهی و اعیان را نزد ما فرستی کہ مرا بصحبتی
 ایشان روانستی بود و بملک خللی راہ نیابد فور برہمنانرا حاضر
 نمودہ فرمان ملک متوفی را بایشان رسانید ایشان متعجب شدند
 دانستند کہ آن حیلہ وزیر است اما مجال عنبر نداشته اند بضرورت
 بآتش عنای خون سوختند شعر

تو چاہی کندہ در دل کہ خلقي را در اندازی
 نہیترسی از آن روز کہ خون را در میان بینی

Hanc autem epistolam, viro cuidam ex PHURI intimis, tradidere, illam ut, somno confopitus dum esset, pulvino superimponeret ejus : is mandatum exsecutus est. PHUR, die postero, somno solutus, postquam epistolam, super pulvino suo, visam, legit, matremque patris sui conspexit, Vezirum accitum affatus sic est : tibi in alterum mundum est iter suscipiendum. Vezirus, lætitiæ ac hilaritatem præ se ferens, conclusit, hoc, non nisi unum imposturæ invidiæ, esse. Tunc, congestis jussu ejus in campo lignis, instructi ab eo aliquot cunicularii, manibus expediti, cuniculum foderunt, qui ab ædibus ejus ad medium lignorum usque pertinebat, dein lignis illis ignem intulerunt. PHUR, Veziro cum rege regni- que proceribus ad oram ignis progresso, mandata dedit, dicens : quando patri te meo ad obsequium stiteris, verba ei hæc refer. Vezirus, ignem propius accedens, sese saltu præcipiti in flammam immisit, atque ostio specus istius subterranei occluso, se domum suam recepit. Postilla, ubi per quatuor latitasset menses, regi copiam sui faciens, ipsi epistolam exhibuit, quæ manum erat patris PHURI mentita. Illa continebat hæc : *Cum res tuas in animo mecum versassem, perspexi, in regno, absque Veziri præsentia, tumultum esse oriturum ; illum igitur ad te remisi : expeto, ut, hos et hos, ad nos, ex Brahamanis et illustribus viris, mittas ; namque in illorum mihi consortio familiaritas fuit, et nulla est confusio in regno oritura.* PHUR, accersitos Brahamanos, de mandato regis defuncti, certiores fecit. Ii attoniti facti, cognovere, hoc Veziri esse artificium : at, quia excusare non valebant se, necessario, igne operis proprii, sunt combusti. Carmen :

Tu scrobem fodis in animo, aliquem ut præcipites in eum,
Nonne metuis ab illo die, quo te videbis in medio ipsum ?

حکایت

عبد الله بن مقنع گوید که در کتب حکما که در خزانه ملوک
 فرس بون دیدم که ملوک فرس بجهت ده خصلت که یان کار
 کیوسرت بون بر سلاطین جهان تفضیل داشتند اول آنکه دختران
 خون را به بیگانگان نمیدانند دوم آنکه دختران بیگانگان را
 میخواستند سیم آنکه همه کس را بر سر خوان خون جای
 میدادند و خون بر سر خوان کسی نمی نشستند چهارم آنکه چون
 در حق کسی انعام می نمودند با کسی مشورت نمیکردند پنجم آنکه
 چون وعده می نمودند بان وفا میکردند و هرگز از گفته خون بر
 نمی گشتند ششم آنکه چون کسی را بعطای مخصوص می ساختند
 هر ساله آن مبلغ را بطریق انوار و وظیفه بوی میرسانیدند هفتم
 آنکه بکرار زیاده از گفتار بودند بگفتن راست ناید کارها کردار
 میباید هشتم آنکه هرگز آن مقدار شراب نمی خوردند که عقل ایشان
 رایل کردن نهم آنکه مجرم را عقوبت نمی کردند مگر وقتی که صورت
 غضب ایشان فرو نشستی ده-م آنکه هرگز با رزال و اوباش صحبت
 نمیداشتند و همواره با حکما و اهل دانش مصاحبت میکردند

حکایت

آورده اند که یکی از خلفای عباسی با وزیر گفت که مرا از سیر
 ملوک سالف حکایتی کوی و مآثر و محامد سلاطین ماضی تقریر
 نمای وزیر گفت که جمال دولت امیر المومنین بحال خلون مزین
 بان در کتب سلف بنظر بنده رسیده که در زمان جمشید مرتبه
 بلند و درجه ارجمند بسبب کبر سن بون پیرانرا تعظیم مینمودند
 و در روزگار فریدون سوابق خدمت اعتبار داشت چنانکه هر که

Narratio.

EGO, inquit ABDALLA BEN MOCANNÂ, in Doctorum libris, qui in Bibliotheca regum Persiæ asservantur, legi, Reges Persiæ, propter decem virtutes, quæ in CAIUMARATH eminebant maxime, reliquos orbis terrarum Principes antecelluisse. Primo, quia filias suas peregrinis non dedere. Secundo, quia filias peregrinorum expetivere. Tertio, quia ad mensas suas quemque admiserunt: ipsi vero nullius adsedere mensæ. Quarto, quia, quando in aliquem beneficium collaturi erant, cum nemine consultaverunt. Quinto, quia, quando promissa faciebant, illa exsolvere, numquamque a dictis suis recessere. Sexto, quia, quando aliquem dono obligabant, illam summam, per modum conversionum et stipendii, vertente quovis anno, illi remisere. Septimo, quia in negotio plus fuere, quam in otio; dicere enim solebant: recti non estis, laboribus est adfuescendum. Octavo, quia vini nunquam exhausere tantum, ut illorum deficeret mens. Nono, quia reo pœnam non inflixere, nisi quando æstus eorum iræ decedebat. Decimo, quia cum indoctis hominibus et rudibus se non conjungere, sed semper cum philosophis, et viris doctrina excultis, versati fuere.

Narratio.

PERHIBENT, unum ex Chalifis Abbasitis Veziro dixisse: Mores mihi Regum antiquorum denarra, et memoranda laudandaque priscorum Principum edifferta. Prosperitas Imperatoris fidelium, subjecit Vezirus, in æternum floreat læte! oculis servi tui, in veterum voluminibus, hæc occurrere. Nempe, imperante GIAMSHID, altus dignitatis gradus et præclarum officium, propter ætatem ingravescentem, obtingebant; magnificiebant senes. Porro, præterita ministerii jura, tempore FERIDUN, summe æstimabantur, ita ut, quanto quis in ministerio FERIDUN

بیشتر بخدمت فریدون رفته بون او را بزرگتر میدانستند و در زمان
منوچهر حسب و حسب معتبر بون و در عهد کیلکوس عقل و خرد را
ترجیح مینهادند و در ایام دولت کیخسرو مرنوی و دلیری را وسیله
تفضیل میدانستند و در زمان کشتاسب و لهراسب دین و امانت
بسبب تفرج و تبخیل بون و در عهد نوشیروان مجموع مقدمات
سابقه ملحوظ و منظور بون بجز از توانگری که آن از درجه اعتبار
ساقط بون

حکایت

از حاتم طایی سوال نمودند که از خون کریمتر کسی دیده جواب
دان که بلی وقتی در بادیه میرفتم ناگاه بموضعی رسیدم خیمه کهنه
دیدم ویزی بر در خیمه بسته وزالی شکسته چون مرا بدید پیش
رونده عنان مرا بگرفت و در خانه خون فرو آورد درین اثنا پسرش
رسیده زال گفت که ای پسر بزرا بسمل کن تا بجهت مهمان
طعامی ترتیب دهم پسر گفت نخست بصحرا روم و هیمة ارم پیر زن
گفت که تا تو بصحرا رفته باز گری نیر شوم و مهمان گرسنه
ماند این چوب خیمه را بشکن پسر چوب را شکسته بزرا بگشت
و طعامی مهیا ساخت ملاحظه نمودم از مال دنیا بغیر از آن بز
هیچ چیز دیگر نداشت و آنرا نیز در راه مهمان نهاد وقت مراجعت
با زال گفتم مرا میشناسی گفت نی گفتم من حاتمم باید که بقبیله
من ایی تا در حق تو ادعای کنم و حق ضیافت تو بکنارم زال
گفت ما بر مهمان نان نغروشیم و مرن دستانیم از من هیچ
چیز قبول ذکر نداشتیم که از من کریم تر است

viveret longius, major is agnosceretur tanto. Deinde, sub MANUGEHHER, nobilitas et stemma, prævalebant : at, imperatu CAICAUS, iudicium et ingenium, prævalebantur. Exhinc, rerum potiente CAICHOSRU, strenuitas et fortitudo, ad dignitatem, viam sternebant. Postea, regnantibus GUSTASP et LOHRASP, religio et fides, oblectamenti et ceremoniæ causa, fiebant. Denique, principatu NUSHIRWAN, cuncta supra dicta, respiciebantur et observabantur ; excepta opulencia, nam illa de gradu æstimatus decidit.

Narratio.

HATEM THAI interrogavere, dicentes : num aliquem te ipso comperisti liberaliorem ? Utique, respondit ille, certo die, profectus in desertum sum : ex improvise in locum quendam devectus, tentorium vidi lacerum, et ad ostium tentorii capram unam alligatam, quandamque anum sedentem. Ubi hæc percepit me, accedens, habenam meam corripuit, et in casam suam deduxit. Interea, filio suo accurrenti dixit : fili mi, capram macra ! cibum ut pro hospite apparem. Primum, inquit puer, in campum concedam, et lignum adferam. Donec tu in campum eas, ait vetula, et inde redeas, multum elabetur temporis, et hospes famelicus manebit : diffringe hoc tentorii lignum. Puer lignum frangebat, capram feriebat, exin illa cibum parabat. Observavi eam ex bonis mundi, præter illam capram, nihil quicquam habuisse, et illam quoque, in gratiam hospitis, apposuisse. Tempore revertendi vetulæ dixi : nostine me ? Reposuit : non. Tum ajebam : ego HATEM sum, oportet ad familiam venias meam, bene ut de te merear, atque hospitalitatem tuam compensem. Nos, subjiciebat vetula, panem hospiti non vendimus, et mercedem non capimus. Ex me nihil accepit ; unde conclusi illam me liberaliorem esse.

حکایت

آورده اند که بهرام کور چون بر تخت سلطنت نشست شب و روز
 باستیغای لذات مشغول شده مهم سلطنت را حواله برای ورودیت
 وزیر خون روشن رای نموده گفت نوعی با خلایق سلوک کن
 که فردا ذبح خالف شرمسار و منفعل تکریدی و روشن رای مردی
 مسک و طامع بون و بسبب غفلت پادشاه بر ولایت استیلا یافته
 دست تعدی دراز کرده مال پادشاه و رعیت را مال خون دانسته
 میان حلال و حرام فرق نمیکنی و چون چند سال بدین منوال
 گذشت رعایا جلای وطن کرده سپاهیان بسبب عدم علوفه
 و مرسوم متفرق گشتند درین اثنا خبر توجه خاقان بملک
 ایران متواتر شده بهرام خواست که استعداد سپاه کند سپاه را
 پراکنده دید خواص را طلبیده از صورت حال استفسار نمود جواب
 دادی که بنابر تغافل و بی پروای پادشاه و عدم التفات او بامور
 مملکت وزیر دست تطاول بملک و مال دراز کرده تا حال بدین
 منوال رسید بهرام پندیشان خاطر شده بواسطه رفع غم و الم بشکار
 رفتی در اثنای راه چوبانی را دیدی که سگی را از درختی بحلق
 اوخته بون بهرام متعجب شده از سبب آن حرکت سوال نمود راعی
 گفت مدتی او را پروردم و بروی اعتماد کردم لیکن او بامن
 خیانت کرده با من کرکی رام شده تمامت رزمه مرا بیان داده
 است بهرام با خون گفت که این مثل نیست که از برای تو زنی
 الفور مراجعت نموده وزیر را مآخذ نموده اول زندانیانرا طلبیده
 دیوان آنجماعتی کرد اکثر آنرا را وزیر بجهت غرض فاسد
 محبوس ساخته بون و چون از یکی پرسید که تو بجهت چه در
 زندانی جواب داد که وزیر برانرم را کشته و اموال او را تصرف نمود
 مرا بجهت آنکه ازو شکایت نکنم محبوس ساخت دیکری گفتی

Narratio.

PRODIDERE memoriæ, quod BAHRAM GUR, postquam ad thronum evectus imperii est: noctu diuque, in voluptatum expletione, occupatus, instar narcissi et tulipæ, sine scypho et phiala, haud vivebat. Regni iccirco negotia, curæ et fidei veziri sui RUSHENRAI, concredidit, dicens: ita, cum populis, procede, ut, coram Creatore, ne confundare cras, et conturbere. Erat autem RUSHENRAI vir avarus, et avidus, atque, propter incuriam regis, dominatum in regnum nactus, manum iniquitatis extendebat, et opes regis subditorumque, suas existimans opes, discrimen, fas inter et nefas, non faciebat. Plures, hoc modo, cum transiissent anni, subditis patriam deserentibus, milites, ob stipendii et salarii defectum, dispersi sunt. Interea, serpente, de CHACANI ad Iranæ regnum profectio, rumore, BAHRAM exercitum disponere volens, exercitum vidit dissipatum. Hinc, concitis intimis, sciscitatus ex iis, de rerum statu, est. Hi respondere: Vezirus, ob negligentiam et socordiam regis, ejusque, in regni negotiis, incuriam, in possessiones et opes, manum extendit insolentiæ; hæc est causa, cur res in hunc devenerint statum. BAHRAM animo conturbatus, mœrorem et dolorem excutiendi ergo, venatum exiens, inter eundem, opilionem vidit quendam, qui canem unum, de arbore quadam, laqueo suspenderat. BAHRAM, in admirationem raptus, causam istius actionis sciscitatur. Diu alui illum, ait pastor, et confusus in illo sum: at ille perfidus in me fuit; lupæ cuidam se submittens, totum gregem meum, vento dedit. BAHRAM animadvertens, istis ad se allusum fuisse verbis, reversus e vestigio est, atque, correpto veziro, primum, carcere multatos accersivit, dein de illorum rebus consilium habuit. Plerique istorum hominum, ex perverso proposito, fuere a veziro in carcerem contrusi. Namque, interrogatus unus: quid est, quod, tu in carcere, sis? respondit: fratrem meum Vezirus interfecit, et opes ejus occupavit, me, ut ne de eo conqueri queam, in carcerem compegit. Alter dixit: Vezirus a

که وزیر از من عقد مرواریدی خرید چون بخواه طلبیدم مرا در زندان کرد و چون خاذه او را جستند مکتوبات خاقان بیرون آمد که باو نوشته بهرام علی الغور وزیر را سیاست کرده اموال او را تصرف نمود و آنچه از رعایا بظلم گرفته بود باز داد لا جرم بسبب آن عدالت با هزار سوار سیصد هزار ترکی را شکست

حکایت

در کتاب فرج بعد الشدت مسطور است که در مصر طبیبی قطیع نام بود وقتی مردی از معارف مصر بستند گرفتار شده هر چند طبیبان درو معالجات کردند فایده بر آن مترتب نگشت خانمان او باسباب تجهیز وی مشغول گشتند قطیع گفت که شما خون دل از حیات او برداشته اید مرا تدبیری بخاطر رسیده بدان عمل مینمایم اگر از حیات او باقی باشد شفا یابد والا ضرری برو نرسد قطیع تازیدانه طلبیده بر خاست و ده تازیدانه بقوت تمام بر مسکوت زن و نبض او را احتیاط کرده حرکتی در نیافت غلام را فرمود تا ده تازیدانه دیگر بقوت هر چه تمامتر بروی زن هم اثری ظاهر نشد تازیدانه دیگر بزود چون ملاحظه نمود حرکت در نبض او ظاهر شد قطیع اطبارا گفت که نبض مرد حرکت میکند گفتند بی آنکه فرمود که تازیدانه بروی میزدند تا نالیدن آغاز کرده چشم بمالید و بنشست او پرسیدند که ترا چه حالتی پیش آمد و خون را چگونه مییافتی که مرا خوابی برده بود که هرگز چنان خوابی در نظرم نیامده قطیع غذای موافق باو داد بعد از چند روز آن شخص صحت یافت اطبا از قطیع پرسیدند که باین معالجه چگونه متفطن شدی جواب داد که نوبتی بسفر حجاز میرفتم جمعی از اعراب بدرقه گرفته بودند یکی از ان طایفه از شتر

me margaritas emit nexas, me, pretium dum petebam, in carcerem conjecit. Quando vero scrutati domum ejus sunt: literæ, quas CHACAN ad eum scripsit, prodire. BAHRAM extemplo vezirum pœna affecit, facultates ejus occupavit, et quicquid ab ipso ex subditis erat vi raptum, restituit: consequanter, propter istam justitiam, ope mille equitum, ter centena Turcarum milia, fudit.

Narratio.

IN Libro, *Post Nubila Phæbus*, dicto, memoriæ traditum est, florente in Ægypto medico quodam, nomine CATÎ, certo die, virum quendam, ex Proceribus Ægypti, apoplexia fuisse correptum; cui etsi varia adhibuere remedia medici: nihil ipsi emerfit commodi. CATÎ, famulis ejus, in apparanda exsequiarum ejus pompa, occupatis, dixit: vos ipsi spem de vita ejus abjecistis: unum vero mihi in mentem venit consilium, illud exsequi volo; si quid de vita ejus superest, e morbo evadet; sin, malum ei haud obtinget. CATÎ, arrepto flagello, sese erexit, atque decem flagelli ictus, apoplectico, vi tota, inflixit. Exin, venam ejus pertentans, et motum non observans, servum, decem rursus flagelli ictus, impetu longe validiori, in eum expedire jussit: nullum item conspectum est signum. Tandem, ictibus iteratis, venam cum tetigisset, motus in ea aliquis apparuit. Medicos CATÎ interrogavit, dicens: num vena mortui edit motum? Responderunt: non. Tunc, jubente illo, apoplecticum ita flagellavere, ut, ingemiscens, oculum fricuerit, ac sederit. Ad quæstiones: quid tibi accidit rei? quo te ipsum habuisti modo? subjecit: me, somnus arctissimus, cui consimilis se nunquam oculis obtulit meis, complexus est. Vir ille, convenientissimo a CATÎ victu sustentatus, ab aliquot diebus convaluit. Medici ex CATÎ quæsiere: ad hanc medendi peritiam, qua pervenisti ratione? Tempore quodam, respondit ille, iter cum instituissem Hegjazum, atque nonnullos, ex Arabibus compestribus, in indices viæ, assumissemus, unus ex turba illa, de camelo lapsus, in apoplexiam in-

افتاده سگته شد پیری از رفقای ایشان تازیانه بروی میزد تا
مسقوط بر خواست من دانستم که بضرر تازیانه حرارت غریزی را
در بدن او اجداث کرده آن را بر افراخته

حکایت

در بعضی نسخ مذکورست که چون خسرو پرویز بر سریر سلطنت
نشست سلطان محبت شیرین بر شهرستان دلش مستولی شده
چنانچه شاعر گوید بیت

رسید عشق بحدی که کفر اگر دیون

ترا پرستم و گویم خدای من اینست

روزی یکی از خواص که در حضرت سلطنت بکمال قرب اختصاص
داشت از خسرو پرسید که شیرین را بچه مرتبه دوست میداری
پادشاه جواب داد که محبت من نسبت باو چند است که بسیاری
امور قبیحه تنقیص آن نتواند کرد و کثرت افعال حسنه استکمال آن
نتواند نمود و بتواتر وصال و تعاقب اتصال خاطر حرمین تسکین
دیابد و بتلخی زهر هجران و صعوبت ایام حرمان از خاطر پیرون درون

حکایت

آورده اند که شخصی از خواص اسکندر بجریده منسوب گشته اسکندر
از ندما و معارف خود پرسید که جزای او چیست یکی از ارکان
دولت که با آذمجرم بد بود گفت که اگر بجای پادشاه من
میبودم او را سیاست عظیم کردمی پادشاه گفت پس من بشکرانه
آنکه بجای تو نیستم مجرم را بخشیدم

cidit. Senex inter eos quidam, scutica eum usque eo cecidit, quoad apoplecticus surgeret. Ego non eram nescius, ictu scuticæ, calorem naturalem, in corpore ejus, productum fuisse, ac excitatum.

Narratio.

IN nonnullis Exemplaribus memoratum est, quod, quando CHOSRU PARWIZ thronum regni conscenderat, sultano amoris SHIRINÆ, urbem cordis ejus, expugnante; [prout poeta hoc expressit disticho:

Amor ad illum pervenit gradum, ut, si nefas non esset,

Te adorarem diceremque: Deus meus est hæc.]

non nemo ex intimis, cui summa, cum Majestate regia, intercessit familiaritas, CHOSRUM, quodam die, interrogavit, dicens: quantopere SHIRINAM amas? Meum in illam amorem, respondebat rex, ex his percipe: Rerum turpium multitudo eam efficere imperfectam nequiret, et actionum pulchrarum copia eam reddere perfectam non posset; hinc in continua ejus fruitione, et crebra cum ea conjunctione, anima tristis non habitat, atque illa, in amaritudine veneni separationis, et gravitate dierum disjunctionis, ex anima non exit.

Narratio.

NARRANT, vir cum quidam, ex ALEXANDRI intimis, admisisset crimen, ALEXANDRUM, de compotoribus suis et familiaribus, quæsiisse: condigna quæ ejus est pœna? Unus ex proceribus regni, qui infensus reo illi fuit, dixit: ego in regis si essem loco, magno istum afficerem supplicio. Ergo propterea, ajebat rex, quia non sum in tui loco, ego in reum clemens ero.

A P P E N D I X.

De Literarum apud Persas inter se permutatione.

ا	I.	mutatur	in	و	ut:	بایدین	_____	بدیدین
	II.	_____	in	ي	ut:	ارمغان	_____	یرمغان
ب	I.	_____	in	و	ut:	خواب	_____	خواو
						ذهیب	_____	ذهیو
						تاب	_____	تاو
						آب	_____	آو
						آسیاب	_____	آسیاو
						بزرگی	_____	وزرگی
						بس	_____	وس
	II.	_____	in	م	ut:	عشرب	_____	عشرم
	III.	_____	in	ي	ut:	برخفج	_____	یرخفج
پ		_____	in	ف	ut:	سپید	_____	سفید
						پارسی	_____	فارسی
						پیل	_____	فیل
ن		_____	in	و	ut:	تنبوره	_____	ونبوره
						تاپاکی	_____	واپاکی
ج	I.	_____	in	ر	ut:	ترجمان	_____	ترزمان
						رجه	_____	رزه
	II.	_____	in	ژ	ut:	کچ	_____	کز
						لجن	_____	لزن

					هژیر	هژیر
					باج	باز
					کاج	کاز
	III.	_____	in	ک	ut: اخشیج	اخشیک
	IV.	_____	in	ت	ut: تاراج	تارات
ج	I.	_____	in	ش	ut: لخچه	لخشه
					کاجی	کاشی
	II.	_____	in	ث	ut: کاج	کماث
خ	I.	_____	in	ح	ut: خجیر	هجیر
	II.	_____	in	غ	ut: سدیخ	سدیغ
ه	I.	_____	in	ت	ut: زروشتی	زردشتی
					کفتندی	کفتنت
					کرویدی	کرتیتی
					نراج	نراج
	II.	_____	in	ن	ut: آنر	آنر
	III.	_____	in	ز	ut: دیدار	دیدار
ر	transit	_____	in	ل	ut: سور	سول
					کماچار	کماچال
ز	I.	_____	in	ج	ut: سوز	سوج
					پوزش	پوجش
					آویز	آویج
	II.	_____	in	چ	ut: بزشک	بچشک
	III.	_____	in	ع	ut: کرپز	کرپغ
	IV.	_____	in	س	ut: ایاز	ایاس
ش	I.	_____	in	ش	ut: بالوس	بالوش
	II.	_____	in	ح	ut: اماس	اماه
ف		_____	in	و	ut: فام	وام

ERRATA GRAVIORA.

Pag. 24. l. 3. *post* شده *adde* بسر و بیاله بیقدح ولاله بیقدح
دهیبرن بنابرین
28. l. 20. *pro* بشکرانه *lege* بشکرانه

ERRATA GRAVIA.

Page 24. l. 3. post. unde. et. in. fine. et. in. fine. et. in. fine.

et. in. fine.

Page 25. l. 1. et. in. fine. et. in. fine. et. in. fine.